

Johann Fecht Carl Arnd

Theses Ex Universa Theologia Morali Selectae

Rostochii: Weplingius, 1695

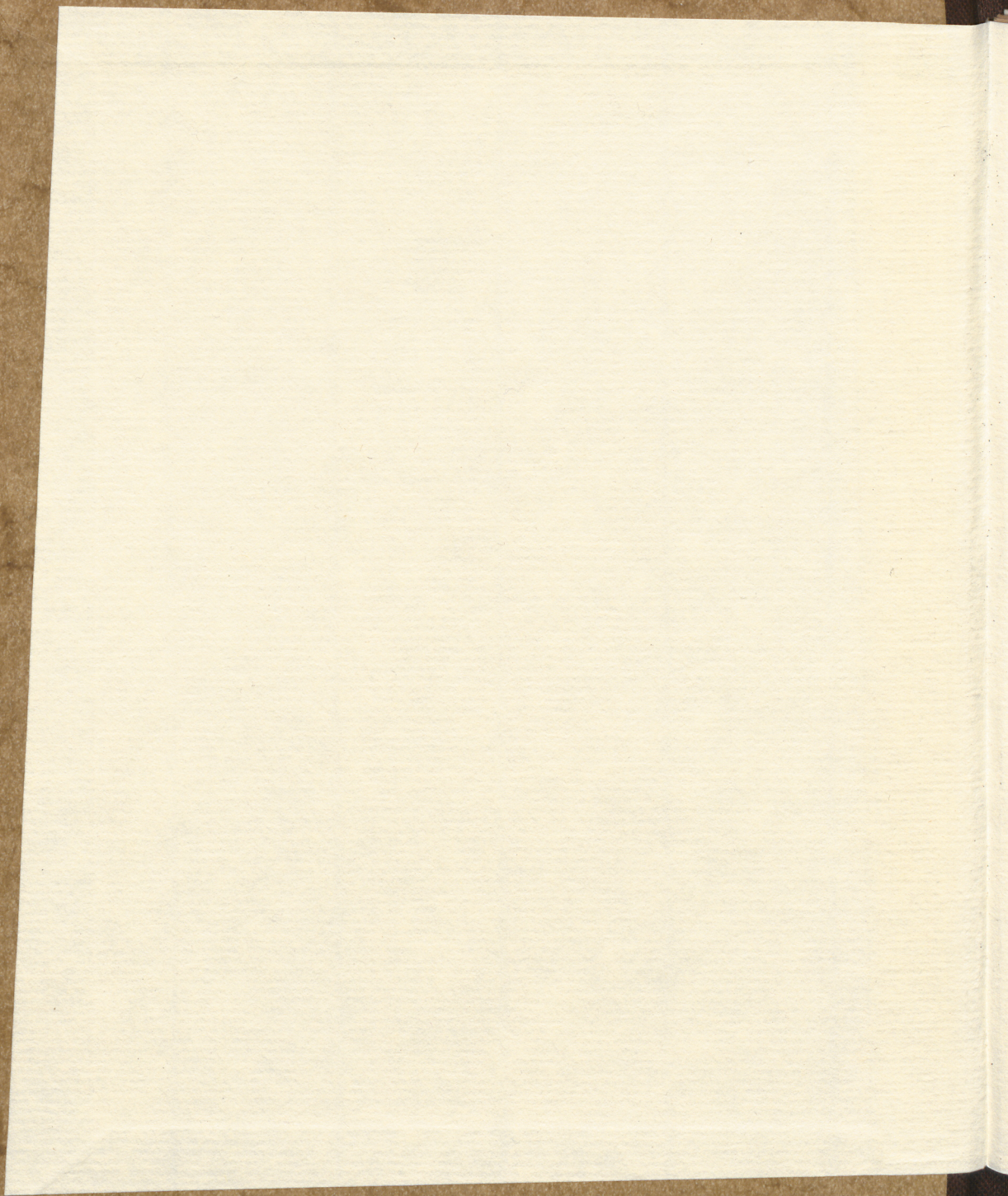
<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn740912100>

Druck Freier Zugang

RU theol. Dez. 1695

Fechtius, Johann
~~Arndius, Car.~~

THESES
EX
UNIVERSA
THEOLOGIA
MORALI
SELECTÆ.

QUARUM PARTEM PRIMAM

D. B. 7.

CONSENTIENTE R. FAC. THEOLOGICA;

SUB PRÆSIDIO

JO. FECHTII, D.

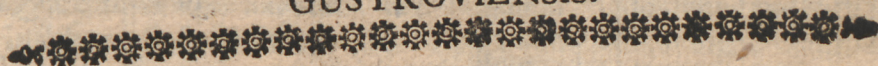
ET PP. CONSISTORII DUC. ASSESSORIS,
ET DIST. ROSTOCH. SUPERINT.

PRO PUBLICO EXERCITIO

VENTILANDAM PROPONIT,

AD D. VII. DECEMBR. A. M. DC XCV.

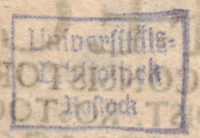
CAROLUS ARNDIUS ;
GUSTROVIENSIS.

ROSTOCHII,

Typis JOHANNIS WEPPLINGII, Acad. Typographi

THESES
EX
UNIVERSA
THEOLOGIA
MORALI
SELECTAE
QUARUM PARTEM PRIMAM
D. R. J.
CONSENTIENTE R. FAC. THEOLOGICA
Sua PRÆSIDIO
IO. TECTH, D.
ET PP. C. GEBERTORI DUC. ASSESSORIS
ET D. T. ROSTOCHI, SUPERINT.
PRO PUBLICO EXERCITIO
VENTILANDAM PROPOUIT,
AD D. VII. DECEMBR. A. M. DC. LXXV.
CAROLUS ARNDIUS
GUSTROVIENSIS.
ROSTOCHII,
Typo JOHANNIS WEPPLINGII, Acad. Typographi

THESES EX THEOLOGIA MORALI.

I.

Vamquam secundum communiorem verioresq; sententiam tota Theologia nostra, qvâ ex creden- *est*
dis & agendis consistit, non analogia practica sit, *synon*
id est, moralis, nihil tamen impedit, eam ejus par-
tem, qvæ ipsas $\pi\rho\acute{\alpha}\xi\epsilon\iota\varsigma$ Christianas, id est, virtutes
& opera, vi legis Divinæ à nobis requisita, intue-
tur & considerat, particulariter Moralem vocari; qvia non tan-
tum pro fine habet praxin, ut reliqua Theologia, (qvæ ideo &
Theoretica, latiori significato dicitur.) sed actiones ipsas, qvæ
partim ad finem illum tendunt, complectitur. Nempe universæ
Theologiæ finis est visio Dei beatifica, in qvâ, tanquam actione
omnium nobilissimâ, summum hominis bonum consistit. Im-
petratur autem finis ille per medium practicum, ei medio, quod
in Philosophiâ summæ felicitati civili subordinatur, quodam-
modo, non tamen in omni ratione sui, simile. Nimirum per fi-
dem, qvæ duplici modo $\acute{\alpha}\nu\alpha\lambda\omicron\gamma\iota\kappa\acute{\omega}\varsigma$ practica est; primò, in quan-
tum Divinam gratiam, spem nobis ad visionem Dei gloriosam
parantem, apprehendit, tenet, in eam fiduciam pectoris sui o-
mnem, contra Diabolum, mundum, peccatum, carnemqve pro-
priam collocat, nec cœlum se terramqve avelli ab illâ patitur.
Qvæ omnia $\pi\rho\epsilon\kappa\kappa\iota\acute{\alpha}$ sunt, non $\theta\rho\rho\eta\tau\iota\kappa\acute{\alpha}$. Atque hoc pacto fides
justifica est & salvifica. Secundo quatenus bonum, tenaciter
apprehensum, summo amore, & ob illud quoqve hominem, pro-
ximum suum, complectitur, utrumq; verò mandatis à Deo & na-
turæ congruis officiis, qvæ morales virtutes, seu opera bona
vocantur, prosequitur. Moralis itaqve Theologia $\acute{\epsilon}\iota\delta\iota\kappa\omega\varsigma$ dicitur,
qvæ in hæc sese officia diffundit, eaq; ex principiis suis & delinea-

A

at

at & hominī, quantum in se est, instillat. Ut autem in practicā Philosophiā actio virtutum veram virtutum notitiā, quæ praxeos regula est, supponit & sine accuratā virtutum notitiā virtutes mera sunt virtutum simulacra; ita & in Morali Theologiā se res habet. Operibus bonis studere & non antea solidè scire, quæ ad opus verè bonum ex Divini verbi regulā requirantur, superstitionem meram generat & virtutis potius Theologicæ spectrum, quam virtutem ipsam. Nec obest, quod Servator ipse hunc ordinem videatur invertere, dicendo: *Si quis voluerit voluntatem Patris mei facere, cognoscet de doctrinā meā*, Joh. VII. 17. Nec aliter ferè *Origenes*, vel quisquis est auctor commentarii in Leviticum, eidem adscripti, Homiliā V. in Cap. VII. *Si sit aliquis natura florentis & ardentis ingenii, non continuo apius videbitur ad suscipienda verbi mysteria, sed queritur etiam hoc, ut prius à profanis actibus & immundis operibus separatur; & ita demum eruditionis capax fiat, si prius capax fuerit sanctitatis.* Nam Christus de *veritate* seu notitiā experimentalī loquitur, quæ cum ex principio suo jam est deducta, hanc ipso cognitæ rei sensu firmat roboratq; ceu cum Philosophus diceret: si quis incertus, utrum in morum doctrinā Aristotelem sequatur, an Epicurum, ipso opere virtutibus, ab Aristotele laudatis, studere voluerit, cognoscet & experietur, an ex sanæ rationis dictato procedant, an ex cerebro Stagiritæ? *Origenes* verò nihil aliud dicit, quam non posse cognosci ab homine Christiano Divina mysteria, nisi abjectis primò erroribus & vitiis, intellectum occupantibus atqve impediētib; quo minus veritas virtusq; in eo locum occupare queant. Quomodo enim doctrinam de uno Deo, eoqve unicè adorando, hominī gentili implantare poteris, nisi primò ille ab idololatriā innumerorum Deorum recedere velit & profanis, quos circa illos exercuit, actibus, nuncium mittere? Nec enim Deus animum hominis ingredi potest, nisi exierit primò diabolus, nec castitas & temperantia locum in voluntate habere, nisi eandem ab immundis primò operibus liberaveris. Sanctitatem vocat hanc expurgationem *Origenes* improprio planè sensu & abusivo.

II. Nup.

II. Nunquam accedere ad S. Literarum lectionem Theolo-
 giæ cultor debet, nisi præviâ seriâ animi sui pœnitentiâ & fla-
 grantissimâ nominis Divini invocatione. Impius sit & profa-
 nus, immo gentili deterior, qui de hac veritate dubitet. Quo-
 modo enim accedere ad Deum, tecum loquentem, poteris, nisi
 exutis sordium carnis tuæ calceis & induto reverendo erga tan-
 tam majestatem timore? Non est Scriptura leviter habenda, aut
 tractanda, ut libri profani. Præclare *Lutherus*, sermone in Jerem.
 xxiii, Tomo. III. Altenburg. *Es ist mit Gottes Wort nicht
 zuscherzen. Kanstu es nicht verstehen/ so zeuch den Hut vor ihm
 ab. Es leidet keinen Schimpff/noch keine Menschliche Deutung/
 sondern es ist lauter Ernst da und will gehret und verhalten sein.*
Ubi itaque jocum risumque ex Divinis oraculis fabricari videris,
si tuæ sint conditionis, qui id faciunt, seriâ admonitione pericu-
lum illis, in quod se vel imprudentes vel malitiosè præcipitant,
repræsentata; si te majores, vel oculorum demissione, vel contra-
ctione vultus, vel, si fieri possit, maturo secessu displicentiam tu-
am testare. Est enim Deus ignis consumens, *ὅτι ἡ κωνίη ἔσται,*
nec impunè ludibrio sannisque unquam excipitur. Gal. vi. 7. Equi-
 dem & qui polluto variis sceleribus animo ad Scripturæ nonnun-
 quàm lectionem accedunt, si imprimis ingenii præ cæteris pol-
 leant felicitate, per Spiritum tamen, in Scripturâ latentem, ad
 cœlestium veritatum agnitionem, eamq; sæpe summam atque
 excellentem, provehi, ipsâ experientiâ edocemur: sed his cum
 Divinum verbum fiat *odori mortis ad mortem*, II. Cor. II. 16. quid
 exitium animæ tuæ architectaris tibi ipse? Qui verò ac-
 censâ primum per verbi lectionem pœnitentiâ, eâque dein
 per quotidianum vitæ suæ examen & institutam novam apud
 Deum deprecationem, repetitâ, animum suum à peccatis exone-
 rat, & hac viâ quasi purgativâ *incapacitatem & obstaculum re-*
missionis peccatorum, scilicet opinionem non indigentia & studium per-
gendi in peccatis, remonent, ut in fronte Phænomeni xi. loquitur *D.*
Danhauerus, is & sensum Spiritus faciliori opera percipit & inæ-
 stimabilis fructus, qui in eo latet, redditur particeps, & Ecclesi-

am olim suam longe salubriori, quam cæteri, ædificatione beat.
Pie verèq; *Hier. Savanarola* libro V. de simplicitate vitæ, c. xv. *Chri-*
stianus, qui lume n̄ supernaturale habet, id est, per Spiritum Dei in
doctrinâ Christianâ jam est illuminatus, si purgatus mente, (ita cir-
cumloquitur seriam ob peccata contritionem, impetratamq; per
fidem peccatorum remissionem, quippe quâ corda purificantur, Act.
xv. 9.) cum omni humilitate Scripturas Apostolorum & Prophetarum
legerit & legendo meditatus fuerit & meditando pro earum intelligen-
tiâ Deum oraverit, & non currendo, sed immorando in diversis locis
contemplatus fuerit, miro modo ad supernaturalia elevabitur & in veniet
delectationes æternas, quæ superabunt omnes hujus seculi voluptates, Hæc
intimis sensib; vestris recondite, O lectissimi Theologiæ cultores!

III. Amandum esse Deum & amandum esse super omnia &
amandum semper & amandū exquisitissimo intensissimoq; amo-
re esse, ita dilucidè in sacris mandatum est, ut stupendum sit, inve-
niri posse, qui hoc negent. Quomodo enim & quib; aliis verbis, ex-
gr. obsequium servo tuo omnium suūm & exactissimū imperare
posses, quam quæ de amore sui enunciavit Deus, dicendo: obedies
hero tuo ex toto corde, ex totâ animâ, ex toto pectore & omnibus
viribus tuis? Et tamen tanta est Moralistarum Pontificiorum im-
pietas, ut amorem erga Deum non præcipi homini specialiter,
sed consequenter tantum & indirectè, in quantum id faciendum
sit, quod Deus præcepit, asseverent, Quo pacto Pharisæi etiam mi-
nima legis implentes, omnium maximè Dei amantes fuerint,
necesse est. Nec inter Jeluitas deest, qui scribat: *vide bonitatem*
Dei; non tam precipit amorem sui, quam odium vetat, sive formale &
æctuale, quod non humanum sed Diabolicum est; sive materiale, quod in
transgressione mandatorum positum est. A quâ, sententiâ non mul-
tum absunt, qui distinguunt inter amorem Dei intensivum, quem
mandatum esse negant, & appreciativum, cujus virtute obsequiis
præceptorum Dei nihil debeat præponi. Quemadmodum inter-
dum maritus plus diligit pulchellum catulum; quam uxorem
deformem, si tamen alterutrum horum amittendum sit, jacturam
potius canis quam conjugis facit. Hocçine est amare Deum ex
toto

toto corde & animâ & pectore & viribus, non odisse Deum? Sed verò talia effugia comminiscenda sunt iis, qui præcepta Divina hominem perfectè implere posse contendunt, ut nempe nervi incidantur præceptis, quo minus præcipere id videantur, quod reverà præcipiunt.

IV. Deberi ab homine aliquam S. Angelis reverentiam & honorem, planè indubitatum est. Quis enim probè gnarus, S. Angelos Dei jussu se rebus humanis subinde ita ingerere, ut exercituum instar castra circa pios quasi metentur & in congressibus imprimis publicis, quæ in Ecclesiis fiunt, frequenter compareant, quis, inquam, sanctissimorum horum & nobilissimorum spirituum faciem, quamquam nobis occultam, non vereatur? Quis in conspectu eorundem peccare, Deumque audeat offendere? Quis non potius ita se gerere, ut pietatem illi ipsius deferre ad Deum, eiqve commendare, in summâ voluptatis parte ponant? Communis sententia est, & hoc ab Apostolo intelligi, cum velari jubet mulieres, *propter angelos*, I. Cor. xi. 10. ne si illi passos earum capillos cincinnosq; delicatulos, circum caput haud aliter ac hodierna illa virorum, vasta & prope terribilia, capillamenta, (quæ in viris, veterem illam mulierum Corinthiacarum mollitiem, sicut nostrarum fœminarum tecta, non mitris, sed turribus, innumeris fasciarû simbriis benè comptis munitisq; capita, adscendentem supra viros potestatem, quam Apostolus τὸ ἐξουίας nominat, citra dubium arguunt) fluentes adspiciant, intra animum veluti suum contristentur, quærelamque ideò instituant apud Deum. Refert quidem D. Abr. Calovius B. D. Jo. Hülsemanni circa hunc locum sententiam, à cõmuni planè diversam, quæ ordinem potius & dignitatem angelorum, qualis & in viro, respectu Dei, & in muliere, respectu viri, prædicata ante fuerit, quam præsentiam illorum & censuram, ab Apostolo respici contendit. Cui si nos communiorem præferamus, Pontificiorum superstitioni, qui adorandos esse angelos docent, nullo modo patrocinamur, quippe quæ adoratio diserte prohibita est Matth. IV. 10.

V. Nullus fidei nostræ articulus est, qui fortius nos ad re-

A;

cupe-

cuperandam primævam nostram felicitatem commovere queat, ac is ipse, qui statum illum primævum, ex omni parte beatissimum, nobis repræsentat. Verè hic obtinet illud, quod Spiritus ad Angelum Ecclesiæ Ephesinæ olim perscripsit: *memento, unde excideris, & fac pœnitentiam ac priora perfice opera*, Apoc. II. r. Iniqui equidem in incomparabilis Timothei, quem vulgò cum Eusebio primum Ephesiorum Episcopum faciunt, virtutes sunt, qui illud, tum ei ad huc viventi & à pristinà contra hæreticos & pseudo-Apostolos severitate in senio haud parum remittenti, exprobatum fuisse comendunt. Tantumne scelus & infamia, ad æternam viri memoriam ipsis S. Literarum monumentis inserta, præsumenda est de viro, de quo Paulus scripsit: *neminem habeo ad eò unius pectoris & unius animæ mecum, quique ad eò ingenuè vestri agat curam. Cateri sua querunt, non Christi; hujus verò summam integritatem nostis ipsi, quod mihi ceu filius patri in Evangelio serviverit*, Phil. II. 20, 21, 22. commentoque fides habenda, etsi divulgato sine auctore, sine consule, sine die? Nec verò probari ullo testimonio poterit, Timotheum ordinarium Ephesiorum Episcopum fuisse, quippe quo Paulus, tanquam secundario quodam Apostolo, ad plantandas plurimas Ecclesias fuerat usus & de cujus morte nihil indubitati apud veteres reperitur. Ad quemcunque verò scripta fuerit acris illa objurgatio, nobis hodie eam dictam esse meminimus universi. Faciamus primæva illa, quæ è Divinâ imagine emanabant, opera. Agamus non pœnitentiam tantum, sed fructus dignos pœnitentiâ. Respiciamus retrò, è quo statu exciderimus, ut ad eundem iterum redeamus. Nihil tum perfectius, nihil beatius immaculatâ illâ in mente hominis Divinorum mysteriorum erit notiâ. Nihil exquisitius & intensius Dei & proximi amore. Nihil felicius loco amœnissimo, qui ab ipsa voluptate appellationem habebat. Nihil abundantissimo rerum omnium affluxu. Nulla in eo statu paupertas aut indigentia, sed copia rerum omnium, non ad vitam tantum, sed & ad delicias necessariorum. Nulla ab ullo periculo exteriori formido, nullus animi corporisque morbus

morbus, nulla membrorum imbecillitas, sed perpetuus corporis & virium ejus vigor & fanitas; quæ quantum quamque inæstimabile bonum sit, ipsâ nunc, dum hæc scribo, ejus jacturâ, heu! experior. Nullus dolor animi & tristitia, sed perpetuum gaudium & delectatio. Nulla senectus, sed nunquam interrupta juvenus. Nulla agrorum sterilitas, nulla incendia, aut aquarum inundationes, nulla bella aut calamitates, sed bonorum omnium abundantia; & in his omnibus summa animæ & conscientiæ tranquillitas & perpetua cum angelis Deoq; conversatio. Hæc tanta bona ut postliminiò ad ipiscamur, eò tendamus, unde excidimus; *exuamus veterem hominem, concupiscentiis corruptum.*

Renovemur verò spiritu mentis nostræ & induamus novum hominẽ, creatum secundum Deum in justitiâ & sanctitate veritatis. Eph. IV. 22. 23. 24.

VI. Detestanda quidem est Christianis mentibus Probabilitatum in Papatu doctrina, quâ delinquentium scelera quævis & flagitia elevant, peccatis quibuslibet decumanam aperiunt portam, turpissima quævis, conquisitis febriculosis prætextibus, veluti fuco & cerussâ quadam obducta, incautis mentibus propinquant & instillant, deniq; ut summatim dicam, scelera auctoritate fidei docere non erubescunt. Quorum summa quidem principia sequentibus continentur regulis. Prima: *Probabilis omnis opinio, etiam falsa & legi Divinæ contraria, à peccato coram Deo excusat.*

Ut verò quid sit probabilis opinio, statim enitescat, succedit regula secunda: *Probabilis opinio est, quæ certitudinem non habens, vel gravi auctoritate, qualis est unius viri docti & probi, vel non modicâ ratione vititur.* Ex. gr. cum quæritur: an liceat post impactam alampam percutientem inlequi & interimere? respondet Escobar, auctoritate nixus unius viri, Leonh. Lessii: *Licere speculative, quia quamdiu damnatum illatum manet in suspensio, semper est locus defensionis; sed in praxi non consulendum, ob periculum odii, vindictæ & excessuum pugnarum.* Licet nempe, si clam fieri possit, nec sit divulgationis periculum. Sed audiamus regulam tertiam: *Eduabus propositionibus probabilibus minus probabilem & minus tutam amplecti licet.* Unde consequuntur duo alia conlectaria; primum: *Micere Theologo ex opinione probabili, quam falsam putet, consilium dare*

Col. Bad. in Ryt. un. J. Nat.

11 *Arē, secundum: Licere cuivis varios adire Casuistas, quoad repererit, qui ad libitum respondeat. Hæc, quæ morum licentia & quilibet audendi potestas non invalescet; si hæc informandi licentia acquisiverit vires! Succedit regula alia: In rebus illicitis, ubi actus impediri non potest, saltem intentio ita dirigenda est, ut actionem per se nocentem emendet finis innoxius. Quæritur ex. gr. an vir militaris, provocatus ad duellum, non obstante interdicto comparere possit? respondet *Hurtadus*: posse, si adsit bona intentio, nimirum voluntas cavendi, ne existimeretur ab exercitu gallina & non vir. Adjiciamus regulam adhuc unam: *Non committitur peccatum, saltem propriè dictum & imputabile ad culpam, sine libero voluntatis consensu. Liber autem voluntatis consensus haud censetur, nisi antecesserit cogitatio de Deo vel peccato.* Profluxit ex hac regulâ decantatissimum istud, aqve *Jansenistis*, perpetuis *Jesuitarum* in *Probabilismo* adversariis, toties hodie *Pontifici* denunciatum, peccatum *Philosophicum*, de quo thesis *Divine* primum *A. MDCLXXXVI.* proposita hæc erat: *Peccatum Philosophicum est actus humanus, disconveniēns nature rationali & recte rationi. Theologicum verò & mortale est transgressio libera legis Divine. Philosophicum in illo, qui Deum vel ignorat, vel de Deo actu non cogitat, est grave peccatum, sed non est offensiva Dei, neq; peccatum mortale, dissolvens amicitiam DEI, nec aternâ pœnâ dignum.* Hæc *arbitrari* si in *Romanâ Ecclesiâ* obtineant, planè mirum amplius non est, tot in solâ *Rom. Ecclesiâ* reperiri sanctos, cum positis illis probabilitatis principiis legem *Divinam* facilius sit implere; quam *vulpes pyrum* comest. Utinam verò nec in nostrâ *Ecclesiâ* forent, qui saltem in praxi peccantium scelera extenuarent; de quibus jam olim graviter *Cyprianus*, sermone de lapsis: qui peccatum blandimentis adulantibus palpat, peccati fomitem subministrat, nec comprimit delicta ille, sed nutrit.*

VII. Illa doctorum *Ecclesiæ* dona, quæ vulgò vocantur ministrantia, ut sapientia lummorum *Dei* mysteriorum, scientia eadem solidè ornatèqve proponendi, notitia variarum linguarum, quibus arcana *Dei* quasi recluduntur, dexteritas interpretandi *Scripturas*, & alia id genus, quæque in irrogenitos non minus quam

quam regenit os cadunt, Apostolus æquè ac dona sanctificantia;
~~quæ seipsum aduocant, dona spiritualia nominat, 1. cor. xii. 1. eademq;~~
non minus, quam illa sanctificantia, non ex naturâ, sed ex gratiâ
Sp. S. proficisci discerte profiteretur; *Omnia illa operatur unus idemq;*
Spiritus & distribuit singulis, sicut vult, v. u. Huic doctrinæ è diametro
contraria est illa, quâ asseritur: omnem scientiam doctoris irre-
geniti nonnisi naturæ donum esse, atq; adeo Ecclesiæ ministrum,
haud regenitum, quippe Dei Spiritu destitutum, Ecclesiæ suæ me-
ram literam prædicare, und seye. alles/ was er prediget/eitel Wunde
und Wort. Quomodo enim aliis mentem Spiritus S. ex Scriptu-
ris aperire possit, qui ipse Spiritum Christi non habeat? Horren-
da verba sunt, quæ B. D. Hinckelmanno, qui asseruerat, veram & or-
thodoxam esse in Ecclesiâ & Ministerio Hamburgensi doctrinam,
Fanaticus tenebrius in der so genandten Stimm des Herren oppoluit:
nun giebet er ihnen ein solches grosses Zeugnuß/ daß wer er directè
noch indirectè eine falsche Lehre in die Hamburgische Gemeinde ein-
geführt seye/ da er doch Krafft der Göttlichen Prædicatorum, so
von den wahren Priestern Gottes ausgesprochen werden/ leicht-
lich hätte schliessen können/ daß bey solchen gehässigen bittern Pre-
digern der Heil Geist/ als der Geist der Sanfftmuth und Wahrheit/
nicht wohnen könne und daß ohne solchen heiligen Geist keine Theo-
logische Wahrheit im Geist könne erkant werden. Haben sie aber
nicht den Geist der Wahrheit in sich wohnend/ wie wollen sie dann die
Wahrheit lehren? Nihil periculosius est his ejusmodi loqvendi for-
mis, si vel maximè animo nonnunquam haud malo proferantur.
Quid enim facient auditores, si persuasi fuerint, pastorè suum esse
irregenitum? Nihil aliud nisi ventum inanem & verba evani-
da, non veritatem prædicare? Mentem ipsis non Spiritus S. sed su-
am, quæ carnalis sit & mundana, recludere? Fugere eundem
potius tenentur, quam audire. Quæ hæc erit in Ecclesiâ confusio?
Quæ conscientiarum perturbatio? Et quis præstabit, ut auditor
ministrum verè regenitum ab hypocritâ, qui illum artificiosissimè
mentit, quorum è numero plurimi sunt, qui alios omnes præter
se tanquam carnales omnibus paginis & occasionibus tradu-
cunt, discernat? In perpetuâ itaq; fluctuabit dubitatione, utrum

uentum audiat, an Spiritum? Utrum carnalis mundi deliria, an mentem Christi? Vide, quo cruda illa, quæ nonnunquam immoderatus erga pessimos ministros zelus bonis etiã viris extorquet effata tandem deducant? Cæterum non est omni ex parte Dei Spiritu orbatus irreginitus Ecclesiæ minister. Non habet eundem se in eventu sanctificantem, habet tamen se in operando illuminantem & donis suis spiritalibus instruentem. Non absurda hæc sunt. Nam & reginitus ipse habet ex eã parte Spiritum S. quã eundem regenerat & sanctificat; non habet, quã eundem ad perfectionem in hac vitã absolutam deducat. Sanctitas hominis reginitus est à Spiritu S. imbecillitates adhærentes à carne. Non, quem ad hunc, etiam eminentissimum, gradum illuminat; is statim convertitur & sanctificatur; culpã non in Dei Spiritu, sed hominis malitiã residente. Nec tamen, quia minister non regeneratur, ideo Spiritus S. illum non illuminavit. Imò ideo illuminavit, ut regeneraret, sine suo ministri pertinaciã frustratus. Non habet irreginitus minister mentem Christi, à se fide receptam & in ulum animæ suæ salutarem traductam. Habet tamen eandem in mente suã conceptam, cum dono, eandem aliis rectè proponendi. Quid enim mens Christi aliud est, quam Divinorum de se mysteriorum verus genuinusque sensus? Qui dum ex Scripturã depromitur, aliis aperitur & revelatur. Nec enim alia est mens, alius sensus Christi, quam quem simplex litera Scripturæ recto ordine legenti & audienti repræsentat. Aut fortè præter Scripturam, aut cum Scripturã, aliam immediatè reginitus mentem inspirat? Inspiret certè necesse est, nisi mentem illam non cum Scriptura, sed per Scripturam, ejusque sensum literalem, quippe qui unice menti scribentis exprimendæ natus tactusque est, revelet. In eo duntaxat differentia est, quod mentem Christi ad usum suum transfert reginitus, irreginitus non item. Quemadmodum iudex & iustus, & iniustus veram Imperatoris mentem ex legum tenore exactissime novit, sed iustus cum salutari usu, iniustus cum deterrimã corruptione. Nisi iudex iniustus de vero animo Imperatoris ex legibus & minister irreginitus de mente Christi ex Scripturã certus esset, neuter contra conscientiam peccaret, si adversus leges Imperatoris & Christi delinqueret. Ovod quam absurdum.

u
m

quam regenit os cadunt, Apostolus æquè ac d
non minus, quam illa sanctificantia, non ex na
Sp. S. proficisci discerte profiteretur: *Omnia illa op
Spiritus distribuit singulis, sicut vult, v. u.* Huic do
contraria est illa, quâ asseritur: omnem scien
geniti nonnisi naturæ donum esse, atq; adeo E
haud regenitum, quippe Dei Spiritu destitutum
ram literam prædicare, und seye. alles/ was er pr
und Wort. Quomodo enim aliis mentem Spi
ris aperire possit, qui ipse Spiritum Christi non
da verba sunt, quæ B. D. Hinckelmanno, qui asseri
thodoxam esse in Ecclesiâ & Ministerio Hamb
Fanaticus tenebrio in der so genandten Stimm de
nun giebet er ihnen ein solches grosses Zeugnuß,
noch indirectè eine falche Lehre in die Hamburg
geführt seye/ da er doch Krafft der Göttlichen
von den wahren Priestern Gottes ausgepred
lich hätte schliessen können/ daß bey solchen geh
digern der Heil Geist/ als der Geist der Sanfftm
nicht wohnen könne und daß ohne solchen heiligen
logische Wahrheit im Geist könne erkant werden
nicht den Geist der Wahrheit in sich wohnend/ wie
Wahrheit lehren? Nihil periculosius est his ejusm
mis, si vel maximè animo nonnunquam haud
Quid enim facient auditores, si persuasi fuerint
irregenitum? Nihil aliud nisi ventum inane
da, non veritatem prædicare? Mentem ipsis non
am, quæ carnalis fit & mundana, recludere?
potius tenentur, quam audire. Quæ hæc erit in
Quæ conscientiarum perturbatio? Et quis pra
ministrum verè regenitum ab hypocritâ, qui illu
mentit, quorum è numero plurimi sunt, qui a
se tanquam carnales omnibus paginis & occ
cunt, discernat? In perpetuâ itaq; fluctuabit du

B

cantia;
demq;
gratia
idemq;
metro
is irre
strum,
æ me
Winde
criptu
orren
& or
rinam,
potuit:
directè
de ein
um, so
leicht
n Pre
arbeit/
Theo
ie aber
nn die
di for
antur.
messe
evani
ed su
ndem
fusio?
adior
iffimè
ræter
radu
trum
ven

the scale towards document

